

Ομιλία της εκπαιδευτικού Ζωής Ζαΐρη στην παρουσίαση του βιβλίου

«Μια παράξενη καρδιά» στα Εκπαιδευτήρια Ροδίων Παιδεία

8/11/2022

«Πού ζούμε εσωτερικά όταν διαβάζουμε λογοτεχνία;» ρώτησε ο παιδίατρος και ψυχαναλυτής

Donald Winnicott.

Για να δώσει την απάντηση πως ζούμε στην ίδια πραγματικότητα που βιώνει το παιδί, όταν παίζει. Το παιχνίδι είναι αυτό που συμφιλιώνει τον εσωτερικό κόσμο του παιδιού με την πραγματικότητα, η οποία επέρχεται σκληρή, όταν το παιδί αποχωρίζεται τη μητέρα. Αυτός ο μηχανισμός συμφιλίωσης του εσωτερικού ψυχισμού με την πραγματικότητα επαναλαμβάνεται σε όλο τον μηχανισμό της τέχνης και φυσικά στη λογοτεχνία. Έτσι, το παιδί, όταν διαβάζει ένα βιβλίο, βιώνει μια άλλη εμπειρία, βρίσκεται σε έναν κόσμο λυτρωτικό, αλλά όχι ουτοπικό, που έχει όλη τη φαντασία και το μυστήριο του παιχνιδιού. Το βιβλίο της Μυρσίνης Λενούδια «Μια παράξενη καρδιά», ξεκινάει με πολύ ισχυρούς συμβολισμούς: «ένα παιδί, στη θαλπωρή του δωματίου του, ανάμεσα στα παιχνίδια του, κρατώντας ένα βιβλίο». Η εικονογράφηση της Λίλας Καλογερή συμπορεύεται σε μια δυναμική αρμονίας με το κείμενο και το καθιστά φιλικό και δελεαστικό στα μάτια μικρών και μεγάλων.

Η «Παράξενη Καρδιά» αναφέρεται στην καρδιά του σύμπαντος και συνιστά μια ξεχωριστή χρονογραμμή. Κάθε σελίδα του βιβλίου πραγματεύεται ένα χρονολογικό πλαίσιο καμπής της ιστορίας του κόσμου μας. Τα ορόσημα της πλοκής είναι επιστημονικά ακριβή: Το “Big bang” σκάει σαν πυροτέχνημα, το σύμπαν ξεκινάει να διαστέλλεται, το πρωτοκύτταρο γεννιέται, ο πρωτόγονος άνθρωπος ξεκινά το ταξίδι του στον χρόνο και ακολουθεί η εξέλιξη του πολιτισμού. Παράλληλα, σε κάθε σελίδα αναδεικνύεται ένα στάδιο εξέλιξης, στη μελέτη του οποίου έχουν αφιερώσει τη ζωή τους εκατοντάδες επιστήμονες και για το οποίο έχουν συνταχθεί πληθώρα επιστημονικών άρθρων.

Και θα φανταζόταν κάποιος πως η αναφορά σε τόσο συγκλονιστικά ορόσημα θα γινόταν με ενδελεχείς και μακροσκελείς διατυπώσεις. Κι όμως, η Μυρσίνη Λενούδια, πιστή στην κουλτούρα της ως εκπαιδευτικού θεάτρου και δημιουργικής γραφής, εισάγει τον αναγνώστη στη γοητεία της αφαιρέσης. Κάθε σελίδα του βιβλίου δεν περιλαμβάνει παρά λίγες φράσεις. Κι αυτό, γιατί η μυρσίνη Λενούδια γνωρίζει πολύ καλά, πως με την αφαίρεση λέμε πιο πολλά. Στην ουσία, κάθε σαλόνι του βιβλίου ανοίγει μια πόρτα σε ένα μονοπάτι συμπαντικής εξέλιξης ή επιστημονικής επανάστασης, μονοπάτι που ο αναγνώστης είναι ελεύθερος να διερευνήσει περαιτέρω, εφόσον το επιλέξει. Στέκομαι στον συμβολισμό της σελίδας

στην οποία το παιδί πρωταγωνιστής του βιβλίου εξερευνά τις βραχογραφίες σε ένα σπήλαιο, κρατώντας μια δάδα. Η δάδα ετυμολογικά προέρχεται από το ρήμα δάω – δω, που σημαίνει φωτίζω. Από την ίδια ετυμολογική ρίζα προέρχεται και η λέξη δάσκαλος. Έτσι, μέσα από την ανακάλυψη της γνώσης κάθε παιδί και κάθε ενήλικος γίνονται διά βίου δάσκαλοι του εαυτού τους.

Η εξέλιξη του «ταξιδιού» του παιδιού πρωταγωνιστή μέσα στο βιβλίο του αποδίδεται με ιδιαίτερη συγγραφική δεξιοτεχνία. Όπως το βιβλίο και το παιχνίδι αποτελούν για κάθε παιδί τις γέφυρες που το βοηθούν να ισορροπεί μεταξύ εξωτερικής πραγματικότητας και εσωτερικού κόσμου, έτσι και η γραφή της Μυρσίνης Λενούδια ισορροπεί μεταξύ ακριβόλογης επιστημονικής ορολογίας και ξεχωριστής λογοτεχνικής δεξιοτεχνίας «Η γη έσμιξε με τη φωτιά και την κράτησε μέσα της, τη χάιδεψε ο αέρας και τον πήρε μαζί της», μια ισορροπία, θα λέγαμε, μεταξύ ορθολογισμού και λυρισμού. Πρόκειται για μια ισορροπία εξαιρετικά απαιτητική κι εύθραυστη, στην οποία η Μυρσίνη Λενούδια μένει πιστή μέχρι το τέλος του βιβλίου της και η οποία καθιστά τη γραφή της μοναδική στο είδος της.

Στο τέλος του βιβλίου, «έτσι σοφός που έγινε» ο ήρωάς μας «με τόση πείρα», μπορεί να αφηθεί σε έναν ηλιόλουστο πρωινό ύπνο, σίγουρος πως έχει βρει το νόημα, όχι στον προορισμό, αλλά στο αέναο ταξίδι της γνώσης.

Η «Παράξενη καρδιά» αποτελεί πεδίο συζήτησης στις παρέες των παιδιών που τη διάβασαν, εργαλείο στα χέρια ανήσυχων εκπαιδευτικών και ευαισθητοποιημένων γονέων. Αποτελεί, ακόμη, αφορμή για διαφοροποιημένες χρονογραμμές και «βατήρα» για μια αναζωογονητική «βουτιά» στην ιστορία της εξέλιξης του κόσμου και του είδους μας. Για όλους, λοιπόν, αυτούς τους λόγους, στο πλαίσιο του μαθήματος «Διασκεδάζω να διαβάζω», η «Παράξενη καρδιά» θα συστηθεί στους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου των Εκπαιδευτηρίων «ΡΟΔΙΩΝ ΠΑΙΔΕΙΑ». Μάλιστα, τα παιδιά της Ε' Δημοτικού, θα επιχειρήσουν να στήσουν ένα Μουσείο Φυσικής Ιστορίας. Τα μικρότερα παιδιά της Α' και Β' Δημοτικού, θα αναλάβουν να διαμορφώσουν μια γωνιά του Μουσείου σε ταξίδι στην εξέλιξη του κόσμου μας και του ανθρώπινου πολιτισμού, βασισμένη στο βιβλίο της Μυρσίνης Λενούδια.

Καλή ανάγνωση!